

Nic o nas bez nas...

Samorząd Terytorialny w Polsce (Geneza-Struktura-Funkcjonowanie)

Materiały pokonkursowe

Nic o nas bez nas...

Samorząd Terytorialny w Polsce
(Geneza-Struktura-Funkcjonowanie)

Materiały pokonkursowe

SAMORZĄD TERYTORIALNY

Samorząd terytorialny w Polsce ma długą tradycję - jego rozwój rozpoczął się zaraz po odzyskaniu niepodległości w 1918 r., ale jego działalność jednolicie uregulowano dopiero w 1933 r. Nie powołano wówczas samorządu na szczeblu wojewódzkim, wyjątkiem był Śląsk - działał tam Autonomiczny Sejm Śląski oraz Śląska Rada Wojewódzka. Przez pewien czas po II wojnie światowej samorząd terytorialny funkcjonował w formie rad gminnych i zarządów gminy oraz rad i zarządów miejskich, a także powiatowych. Samorząd ten zlikwidowano jednak w 1950 r., tworząc jednolitą strukturę rad narodowych, które nie były już organami samorządu, ale terenowymi organami władzy państwowej.

Dopiero ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym powróciła do idei samorządu terytorialnego, opartego na zasadzie zrzeszenia i wprowadziła w samorząd gminny. Po długich i trudnych dyskusjach parlament uchwalił w 1998 r. pakiet ustaw, które stworzyły strukturę samorządu terytorialnego, opartą na nowym podziale administracyjnym kraju. Uchwalenie tych ustaw zakończyło proces terytorialnej i samorządowej reformy państwa.

Podstawowymi aktami prawnymi określającymi nowy podział administracyjny kraju, organizację samorządu terytorialnego oraz podział zadań między administrację rządową i samorządową są:

- ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. Nr 96, poz. 603 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jedn. Dz. U. 2001 r. Nr 142 poz. 1592 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jedn. Dz. U. 2001 r. Nr 142 poz. 1590 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668 z późn. zm.).
- ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wejściu w życie ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy o administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 99, poz. 631),
- ustawa o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 994)

Na mocy pierwszej z wymienionych ustaw 1 stycznia 1999 r. wprowadzono na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nowy, trójstopniowy podział terytorialny. Jego jednostkami są województwa, powiaty oraz gminy. Oprócz tych jednostek zasadniczego podziału terytorialnego państwa w gminach mogą być tworzone tzw. jednostki pomocnicze, np. sołectwa, dzielnice, osiedla.

Z trójstopniowym podziałem terytorialnym państwa współgra nowa organizacja samorządu terytorialnego. Konstytucja RP w art. 164 wymienia samorząd gminny, samorządy lokalne i regionalne. Na mocy wspomnianych wyżej ustaw powołany został, obok wcześniej istniejącego samorządu gminnego, także samorząd powiatowy (jest to samorząd lokalny) oraz samorząd województwa (jest to samorząd regionalny).

Powołanie samorządu terytorialnego oznacza, iż na mocy decyzji odpowiednich organów państwa mieszkańcom określonego terytorium (gminy, powiatu czy województwa) powierza się zadanie zarządzania „swoimi sprawami”; nie chodzi przy tym o zadania dowolne, ale o zadania doniosłe, należące do sfery administracji publicznej.

Aby móc te zadania wykonywać, mieszkańcy danego terytorium zostają odpowiednio zorganizowani, tworzą organizacje posiadającą własne organy, zostają wyposażeni w osobowość prawną, określa się procedury, na podstawie których mogą podejmować decyzje. W tym więc sensie gmina, powiat czy województwo to nie tylko pewne terytorium, ale także grupa osób (tu: mieszkańców danego terytorium) wyposażona w osobowość prawną. Przynależność do takiego zrzeszenia nie jest dobrowolna, lecz nakazana przez prawo. Członkami danej wspólnoty samorządowej stajemy się więc niezależnie od naszej woli, przez sam fakt zamieszkiwania na danym terytorium. Inaczej mówiąc, gmina, powiat i województwo to jednostki podziału terytorialnego państwa. Natomiast samorząd gminny, samorząd powiatowy czy samorząd województwa to utworzone z mocy prawa zrzeszenia wszystkich mieszkańców danej gminy, powiatu czy województwa, mające osobowość prawną i wypełniające zadania z zakresu administracji publicznej.

Wykonując zadania ze sfery administracji publicznej, samorząd terytorialny działa w formach takich jak inne organy administracji, np. wydaje decyzje administracyjne i postanowienia. Dlatego działalność organów samorządu podlega tym samym unormowaniom, co działalność innych organów administracji, np. przepisom zawartym w kodeksie postępowania administracyjnego.

Samorząd wykonuje swoje zadania samodzielnie, na podstawie upoważnień i w ramach środków przyznanych mu przez Konstytucję i ustawy. Upoważnień tych i środków nie można mu więc odebrać ani ograniczyć jednostronną, arbitralną decyzją organów państwa. Państwo ma jedynie możliwość nadzorowania poczynąń samorządów, przy czym zakres owego nadzoru i jego formy są ograniczone i ściśle określone przez przepisy prawne. Decentralizacja oznacza także, iż organy samorządu terytorialnego ponoszą odpowiedzialność przed członkami wspólnoty samorządowej za swe działania.

Przywrócenie instytucji wielostopniowego samorządu terytorialnego jest ściśle związane z głębokimi przemianami ustrojowymi, jakie dokonały się w naszej ojczyźnie po roku 1989. Na współczesny kształt samorządu w Polsce wielki wpływ wywarły koncepcje liberalne, a przede wszystkim liberalna idea, że państwo scentralizowane i kontrolujące wszystko oraz wszystkich nieuchronnie pozbawia obywateli wpływu na władzę i jest przejawem totalitaryzmu. Państwo takie jest także wyłącznym dysponentem wszelkich istotnych dóbr (surowców, energii, ziemi, mieszkań). Aktywność obywatelska jest dopuszczalna o tyle, o ile jest ujęta w oficjalne ramy organizacyjne (partii politycznych, organizacji młodzieżowych, oficjalnych związków zawodowych).

Aby samorząd mógł istnieć, konieczne jest przede wszystkim przyjęcie (i realizowanie w praktyce) założenia, że państwo jest dobrem wspólnym obywateli, jego celem zaś jest stworzenie obywatelom i ich grupom warunków do rozwijania aktywności w różnych dziedzinach (gospodarce, kulturze, oświacie), ponieważ to właśnie aktywność obywateli, ich oszczędność, pracowitość i przemyślność są podstawowym źródłem dobrobytu jednostek i całego społeczeństwa. Państwo natomiast powinno być aktywne tam (i tylko tam), gdzie wchodzi w grę problemy, których nie są w stanie rozwiązać obywatele, działając sami albo w ramach różnych grup społecznych (spółek, stowarzyszeń, fundacji, samorządów itd.).

Istnienie samorządu terytorialnego zmusza państwo do nowego ukształtowania stosunków między nim a obywatelami oparcia ich na zasadzie partnerstwa. Organy samorządu terytorialnego, wyposażone w kompetencje własne oraz środki techniczne i finansowe, są bowiem (w zakresie tych kompetencji) samodzielnymi podmiotami władzy, stosunki z którymi państwo musi opierać na porozumieniu, a nie na nakazie.

Samorząd terytorialny, jako zrzeszenie podejmuje decyzje bądź przez samych mieszkańców (gminy, powiatu czy województwa), bądź przez swoje organy. Organami samorządu terytorialnego o kompetencjach stanowiących są rada gminy, rada powiatu i sejmik województwa, a organami wykonawczymi - wójt (burmistrz, prezydent miasta), zarząd powiatu i zarząd województwa. Mieszkańcy rozstrzygają sprawach swego samorządu przez udział w wyborach (w ten sposób decydują np. o składzie rady) oraz przez udział w referendum.

Rada (gminy, powiatu) i sejmik województwa pochodzą z wyboru i wybierane są odpowiednio przez mieszkańców gminy, powiatu albo województwa. Ich kadencja trwa 5 lat. Wybory są powszechne, równe, bezpośrednie i tajne. Szczegółowe zasady wybierania rad gmin, a także rad powiatów i sejmików wojewódzkich określa ustawa z 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów sejmików województw.

Prawo wybierania członków rady i radnych do sejmiku wojewódzkiego oraz prawo wybieralności do rady i sejmiku mają osoby będące obywatelami polskimi, które najpóźniej w dniu wyborów ukończą 18 lat i stale zamieszkują na terenie działania gminy, powiatu czy województwa.

Prawo wybierania do rady gminy ma również obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat oraz stale zamieszkuje na obszarze działania tej rady.

Nie mają prawa wybierania (czynne prawo wyborcze) osoby: pozbawione praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądowym; pozbawione praw wyborczych orzeczeniem Trybunału Stanu; ubezwłasnowolnione prawomocnym orzeczeniem sądowym. Prawa wybierania nie ma obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim pozbawiony prawa wybierania w państwie członkowskim Unii Europejskiej, którego jest obywatelem.

Nie mają prawa wybieralności (bierne prawo wyborcze) osoby: karane za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego; wobec których wydano prawomocny wyrok warunkowo umarzający postępowanie karne w sprawie popełnienia przestępstwa umyślnego ściganego z oskarżenia publicznego; wobec których wydano prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności, o którym mowa w ustawie z 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. Prawa wybieralności nie ma obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim pozbawiony prawa wybieralności w państwie członkowskim Unii Europejskiej, którego jest obywatelem.

WYBORY ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Administracja samorządowa w Polsce od 1 stycznia 1999 r.

Jednostka samorządu terytorialnego:

WOJEWÓDZTWO (16)

Organ wykonawczy

Zarząd (Marszałek + 4 członków)

Organ stanowiący (uchwałodawczy) i kontrolny

Sejmik Województwa (co najmniej 30 radnych). Wybiera marszałka bezwzględną większością głosów, członków zwykłą większością głosów na jego wniosek. (wybory powszechne, równe, bezpośrednie, proporcjonalne i w głosowaniu tajnym)

POWIAT ZIEMSKI (314)

Organ wykonawczy

Zarząd (Starosta + 2-4 członków)

Organ stanowiący (uchwałodawczy) i kontrolny

Rada Powiatu (15- 29 radnych). Wybiera starostę bezwzględną większością głosów, członków zwykłą większością głosów na jego wniosek. (wybory powszechne, równe, bezpośrednie, proporcjonalne i w głosowaniu tajnym)

GMINA (2479)

305 gmin miejskich (w tym 66 miast na prawach powiatu), 608 gmin miejsko-wiejskich i 1566 wiejskich

Organ wykonawczy

Wójt (gminy wiejskie) lub Burmistrz, lub Prezydent (wymagane uzyskanie bezwzględnej większości oddanych ważnych głosów)

Organ stanowiący (uchwałodawczy) i kontrolny

Rada Gminy (15, 21, 23, 25-40 radnych) (wybory powszechne, równe, bezpośrednie, proporcjonalne - do rad miast i na prawach powiatów, większościowe w jednomandatowych okręgach wyborczych - do pozostałych gmin i w głosowaniu tajnym)

Obywatele wybierają:

- Sejmik Województwa,
- Radę Powiatu,
- Radę Gminy,
- Wójtów, Burmistrzów, Prezydentów.

Prawo wybierania (czynne prawo wyborcze)	- obywatelstwo polskie albo obywatelstwo UE - skończone 18 lat (najpóźniej w dniu głosowania) - stałe zamieszkanie na obszarze jednostki samorządu (domicyl) i wpis do rejestru wyborców		- obywatelstwo polskie - skończone 18 lat (najpóźniej w dniu głosowania) - stałe zamieszkanie na obszarze jednostki samorządu (domicyl) i wpis do rejestru wyborców		Osoba mająca prawo wybierania do rady gminy
Prawo wybieralności (bierne prawo wyborcze)	Osoba mająca prawo wybierania				- obywatel polski mający prawo wybierania - ukończone 25 lat (nie musi stałe mieszkać w gminie, w której kandyduje)
Ograniczenie praw wyborczych	- pozbawienie praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu - pozbawienie praw publicznych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu - ubezwłasnowolnienie prawomocnym wyrokiem sądu				
Okręgi wyborcze	Jednomandatowe	Wielomandatowe 5-10 radnych	Wielomandatowe 3-10 radnych (okręgiem wyborczym jest jedna gmina)	Wielomandatowe 5-15 radnych (okręgiem wyborczym jest jeden powiat lub jego część)	Nie dotyczy
Kwoty	Nie dotyczy	Liczba kandydatów -kobiet/mężczyzn na liście nie może być mniejsza niż 35% liczby wszystkich kandydatów na liście	Liczba kandydatów -kobiet/mężczyzn na liście nie może być mniejsza niż 35% liczby wszystkich kandydatów na liście (w okręgach 3-mandatowych nie mniejsza niż 1)	Liczba kandydatów -kobiet/mężczyzn na liście nie może być mniejsza niż 35% liczby wszystkich kandydatów na liście	Nie dotyczy
Prawo zgłaszania kandydatów	Komitety wyborcze partii politycznych, koalicyjne komitety wyborcze, komitety wyborcze organizacji, komitety wyborcze wyborców				Komitety wyborczy partii politycznych, koalicyjne komitety wyborcze, komitety wyborcze organizacji, komitety wyborcze wyborców (jeżeli zarejestrowały listy kandydatów na radnych w co najmniej połowie okręgów wyborczych w gminie)
Podział mandatów	Mandat otrzymuje kandydat, który zdobył najwięcej ważnie oddanych głosów w okręgu		- podziału mandatów pomiędzy listy kandydatów dokonuje się proporcjonalnie do łącznej liczby ważnie oddanych na nie głosów w okręgu zgodnie z formułą d'Hondta - w podziale mandatów uczestniczą listy kandydatów tych komitetów wyborczych, na których oddano co najmniej 5% ważnie oddanych głosów w skali okręgu (klauszula zaporowa)		- mandat otrzymuje kandydat, który zdobył więcej niż połowę ważnie oddanych głosów - jeżeli żaden z kandydatów nie spełnił tego warunku, to dwa tygodnie później przeprowadza się ponowne głosowanie, a za wybranego uważa się kandydata, który zdobył większą liczbę ważnie oddanych głosów

Zasady wyborcze samorządów					
Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks Wyborczy	Rada gminy	Rada miasta na prawach powiatu	Rada powiatu	Sejmik województwa	Wójt, burmistrz, prezydent miasta
Cechy wyborów	powszechne, równe, bezpośrednie, odbywają się w głosowaniu tajnym				

PRZEDMIOT REFERENDUM LOKALNEGO:

1. odwołanie organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego (rady gminy, powiatu, sejmiku wojewódzkiego),
2. odwołanie wójta, burmistrza, prezydenta miasta,
3. sposób rozstrzygnięcia sprawy dotyczącej wspólnoty samorządowej, mieszczącej się
4. w zakresie zadań i kompetencji organów danej jednostki,
5. inne istotne sprawy, dotyczące społecznych, gospodarczych lub kulturowych więzi łączących wspólnotę samorządową,
6. samoopodatkowanie się mieszkańców gminy na cele publiczne, mieszczące się w zakresie jej zadań i kompetencji.

INICJATORZY REFERENDUM W SPRAWIE ODWOŁANIA ORGANU JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO PRZED UPŁYWEM KADENCJI:

- mieszkańcy (co najmniej 5 w przypadku gminy i co najmniej 15 w przypadku powiatu i województwa, statutowa struktura terenowa partii politycznej, organizacja społeczna posiadająca osobowość prawną),
- rady gminy (referendum w sprawie odwołania wójta, burmistrza, prezydenta miasta).

INICJATORZY POZOSTAŁYCH REFERENDÓW:

- organ stanowiący danej jednostki samorządu terytorialnego,
- co najmniej 10% uprawnionych do głosowania mieszkańców gminy (co najmniej 15 mieszkańców gminy w sprawie utworzenia, połączenia, podziału i zniesienia gminy oraz ustalenia granic) albo powiatu, 5% uprawnionych do głosowania mieszkańców województwa.

REFERENDUM JEST WAŻNE, JEŻELI WZIEĆ W NIM UDZIAŁ:

- co najmniej 30% uprawnionych do głosowania,
- nie mniej niż 3/5 liczby biorących udział w wyborze odwoływanego organu (referendum w sprawie odwołania jednostki samorządu terytorialnego pochodzącego z wyborów bezpośrednich).

WYNIK REFERENDUM JEST ROZSTRZYGAJĄCY:

- jeżeli za jednym z rozwiązań w sprawie poddanej pod referendum oddano więcej niż połowę ważnych głosów,
- jeżeli za samoopodatkowaniem oddano co najmniej 2/3 głosów (dotyczy samoopodatkowania się mieszkańców gminy na cele publiczne).

NAJCZĘSTSZE PRZYCZYNY REFERENDÓW W SPRAWIE ODWOŁANIA ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDÓW TERYTORIALNYCH PRZED UPŁYWEM KADENCJI:

- likwidacja szkół przez władze samorządowe i konflikty z przedstawicielami oświaty,
- zarzuty prokuratorskie dotyczące członków organów samorządów terytorialnych,
- niewłaściwy sposób zarządzania majątkiem przez władze lokalne, w tym zadłużanie gminy,
- brak aktywności władz samorządowych w pozyskiwaniu środków unijnych, konflikty pomiędzy organami gminy,
- podwyżki czynszów, opłat i cen, wprowadzane przez władze lokalne,
- oskarżenie władz samorządowych o patologie (tworzenie zbędnych stanowisk, nieuzasadniony wzrost pensji urzędniczych),
- sprzeciw wobec decyzji inwestycyjnych samorządów i nieprawidłowości przy ich realizacji,
- zmiany dotyczące funkcjonowania ośrodków zdrowia wprowadzane przez lokalne władze.

Zasady decentralizacji i pomocniczości

Decentralizacja - ustawowe, trwałe, chronione prawem przeniesienie części odpowiedzialności i uprawnień (zadań, kompetencji, środków) z organów administracji rządowej na możliwie najniższy szczebel organów administracji samorządowej (gminy, powiaty, województwa).

Pomocniczość (subsydiarność) - idea mówiąca, że organy władzy powinny mieć charakter wspierając (pomocniczy) w stosunku do jednostek, które ją wybrały; znajduje wyraz w przekonaniu, że każdy szczebel władzy powinien realizować tylko takie zadania, które ze względu na swój zakres nie mogą być skutecznie zrealizowane przez szczebel niższy, według zasady: „tyle państwa, na ile to konieczne, tyle społeczeństwa, na ile to możliwe”.

ZADANIA I KOMPETENCJE SAMORZĄDU GMINNEGO, POWIATOWEGO I WOJEWÓDZKIEGO

RODZAJE ZADAŃ JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO				
	Obszar	Realizacja	Finansowanie	Przykłady
Własne	lokalny	we własnym imieniu (dobrowolna)	dochody własne, subwencje ogólne	utrzymywanie szkół i ośrodków zdrowia, budowa dróg, pomoc społeczna, transport zbiorowy
Powierzone	ponadlokalny	z innymi samorządami (dobrowolna)	dochody własne samorządów	ponadlokalny transport zbiorowy, ponadlokalna straż gminna
	lokalny	w porozumieniu z administracją rządową (dobrowolna)	dotacje celowe	pomoc dla repatriantów, rodziny zastępcze
Zlecone	ogólnopaństwowy	w imieniu administracji rządowej (niedobrowolna)	dotacje celowe	spisy powszechne ludności, ewidencja ludności, przeprowadzenie wyborów do Sejmu i Senatu

RODZAJE ZADAŃ JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO			
Kategorie zadań	Samorządy gminne (zadania o charakterze lokalnym)	Samorząd powiatowy (zadania o charakterze ponadgminnym)	Samorząd wojewódzki (zadania o charakterze regionalnym)
Edukacja	przedszkola szkoły podstawowe gimnazja	szkoły ponadgimnazjalne szkoły sportowe, artystyczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne schroniska młodzieżowe	placówki doskonalenia nauczycieli wszelkie szkoły o znaczeniu regionalnym wyższe szkoły zawodowe
Kultura	biblioteki, muzea, domy kultury i inne gminne instytucje upowszechniania kultury ochrona zabytków	biblioteki, muzea, domy kultury, kina, galerie i inne instytucje (jako uzupełnienie tych prowadzonych przez gminy)	muzea, galerie, opery, filharmonie, teatry i inne instytucje o znaczeniu regionalnym ochrona zabytków
Zdrowie	przychodnie i poradnie opieka położnicza i ginekologiczna podstawowa opieka stomatologiczna	szpitale rejonowe specjalistyczna opieka zdrowotna inspekcja sanitarno-epidemiologiczna	promocja ochrony zdrowia szpitale specjalistyczne medycyna pracy

Kategorie zadań	Samorządy gminne (zadania o charakterze lokalnym)	Samorząd powiatowy (zadania o charakterze ponadgminnym)	Samorząd wojewódzki (zadania o charakterze regionalnym)
Pomoc społeczna	profilaktyka i zwalczanie problemów alkoholowych ośrodki pomocy społecznej jadalnie schroniska dla bezdomnych	profilaktyka i zwalczanie problemów alkoholowych ośrodki pomocy społecznej domy dziecka, organizowanie opieki w rodzinach zastępczych pomoc cudzoziemcom w integracji społecznej	ośrodki pomocy społecznej profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych koordynowanie programów pomocy społecznej
Bezrobocie	roboty publiczne itp.	Powiatowy Urząd Pracy	Wojewódzki Urząd Pracy
Ochrona konsumentów		powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów	
Drogi	drogi lokalne	drogi powiatowe	drogi wojewódzkie
Transport zbiorowy	transport lokalny	koordynowanie transportu na obszarze powiatu i kilku powiatów	koordynowanie transportu w obrębie województwa i sąsiednich województw transport kolejowy
Usługi komunalne	wodociągi, kanalizacja, gaz, prąd, ogrzewanie, wysypiska śmieci	usuwanie odpadów niebezpiecznych	samorząd wojewódzki nie wykonuje zadań z zakresu usług komunalnych
Nieruchomości	budownictwo komunalne plan zagospodarowania przestrzennego	geodezja, kartografia administracja architektoniczno-budowlana	regionalny plan zagospodarowania przestrzennego
Bezpieczeństwo	straże gminne/miejskie	ochrona przeciwpożarowa (powiatowe komendy państwowej straży pożarnej) ochrona przeciwpowodziowa	ochrona przeciwpowodziowa
Inne	promocja gminy tereny zielone, parki utrzymywanie targowisk utrzymywanie cmentarzy komunalnych	promocja powiatu sprawy z zakresu rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego rejestracja pojazdów, wydawanie prawa jazdy (zadania zlecone)	promocja regionu strategia rozwoju regionu modernizacja terenów wiejskich rozdzielanie pomocy finansowej Unii Europejskiej

DOCHODY (WŁASNE, DOTACJE, SUBWENCJE) I WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Dochody własne - w wąskim znaczeniu są to środki finansowe, służące do realizacji zadań jednostek samorządu terytorialnego, które:

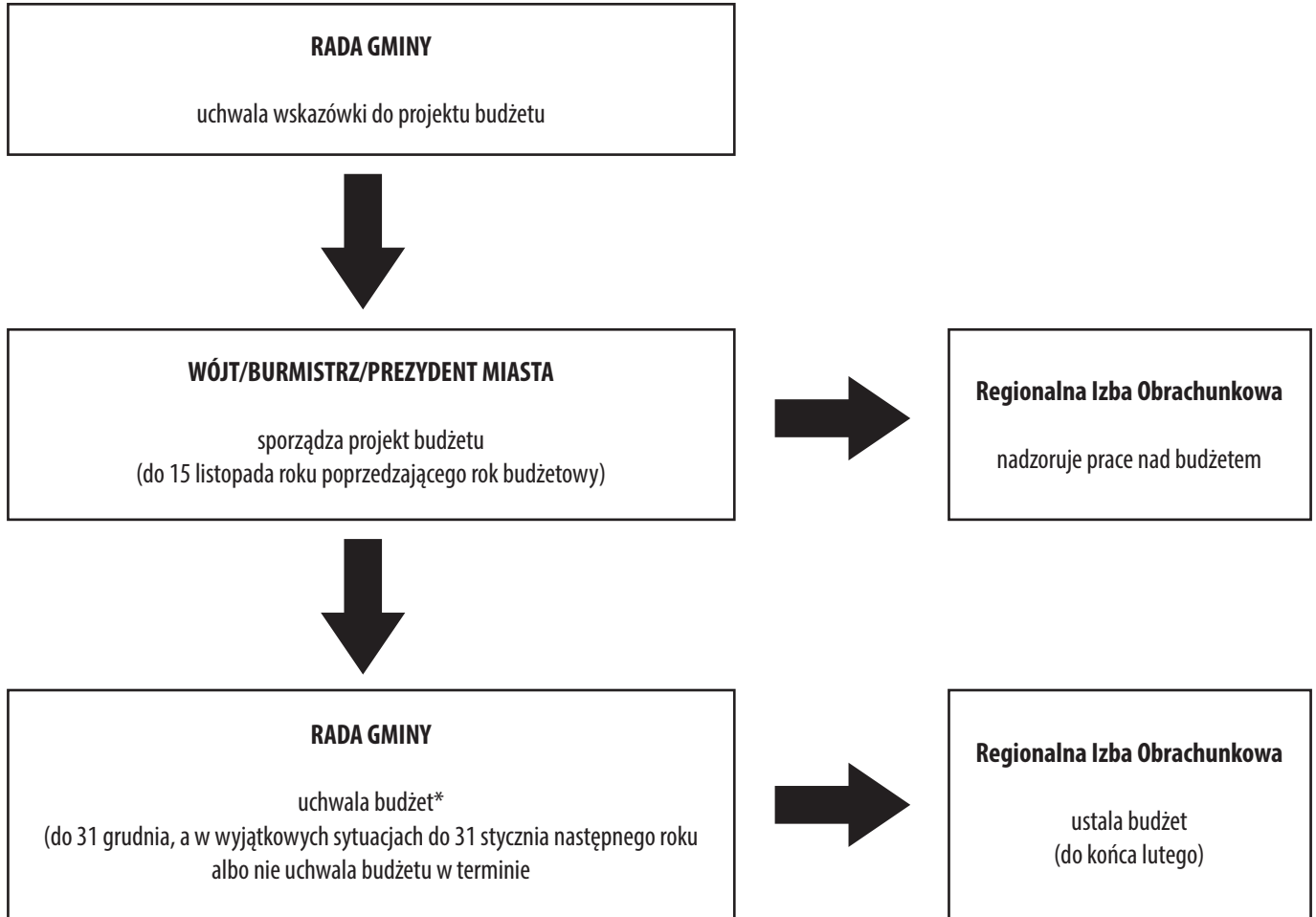
- 1. pochodzą ze źródeł znajdujących się na terenie działania danego samorządu,
- 2. są przekazane do dyspozycji samorządu w całości, bezterminowo i z mocy prawa,
- 3. pochodzą ze źródeł, na które samorządy mają wpływ; należą do nich środki pozyskiwane z majątku samorządu (np. sprzedaż mienia) oraz wpływy z podatków lokalnych (np. od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych) i opłat lokalnych (np. targowych, skarbowych, od posiadania psów); w szerszym znaczeniu - także udziały we wpływach z podatku od osób fizycznych (PIT) i od osób prawnych (CIT).

Subwencje ogólne - środki finansowe zasilające jednostki samorządu terytorialnego z budżetu państwa.

RODZAJE I CELE SUBWENCJI		
Jednostki samorządu terytorialnego	Rodzaj subwencji	Cel subwencji
Gminy	oświatowa	prowadzenie szkół podstawowych i gimnazjalnych, przedszkoli
	wyrównawcza	wsparcie najsłabszych ekonomicznie gmin
	równoważąca	wsparcie najbiedniejszych gmin z wpłat wnoszących do budżetu przez najbogatsze gminy (tzw. janosikowe)
	rekompensujące	wyrównanie ubytku dochodów gmin, które nie uzyskały dochodów na skutek zwolnienia przedsiębiorców z podatku od nieruchomości
Powiaty	oświatowa	prowadzenie szkół ponadgimnazjalnych, schronisk młodzieżowych, poradni psychologicznych, ośrodków wychowawczych
	wyrównawcza	wsparcie najsłabszych ekonomicznie powiatów
	równoważąca	wsparcie najbiedniejszych powiatów z wpłat wnoszonych do budżetu przez najbogatsze powiaty (tzw. janosikowe)
Województwa	oświatowa	prowadzenie szkół o znaczeniu regionalnym oraz placówek doskonalenia nauczycieli
	wyrównawcza	wsparcie najsłabszych ekonomicznie województw
	regionalna	wsparcie najbiedniejszych województw z wpłat wnoszonych do budżetu przez województwa najbogatsze (tzw. janosikowe)

UCHWALENIE BUDŻETU GMINY

Procedura uchwalania budżetu gminy (rocznego planu dochodów i wydatków)

*budżet zrównoważony (wydatki gminy = dochodom gminy), nadwyżka budżetowa (wydatki gminy są mniejsze niż dochody gminy), deficyt budżetowy (wydatki gminy są większe niż dochody gminy).

UPRAWNIENIA NADZORCZE PREMIERA I WOJEWODY WOBEC SAMORZĄDÓW TERYTORIALNYCH

Organami uprawnionymi do nadzoru działalności samorządów terytorialnych z punktu widzenia legalności (zgodności z prawem) są:

- premier,
- wojewodowie,
- regionalne izby obrachunkowe.

Środki nadzoru przez nich stosowane mogą dotyczyć:

- aktów prawnych uchwalanych przez władze samorządowe,
- organów samorządowych terytorialnych,
- osób piastujących funkcje w tych organach.

ŚRODKI NADZORU

- Rozwiązanie organu stanowiącego gminy (powiatu, województwa) przez Sejm na wniosek premiera za rażące naruszenie Konstytucji lub ustaw (w przypadku powiatu i województwa rozwiązaniu ulegają także ich organy wykonawcze-zarządy). Skutkiem takiej decyzji jest konieczność przeprowadzenia przedterminowo wyborów.
- Rozwiązanie organu wykonawczego gminy (powiatu, województwa) przez premiera na wniosek wojewody. Skutkiem takiej decyzji jest konieczność wybrania nowych organów wykonawczych.
- Ustanowienie zarządu komisarycznego w gminie (powiecie, województwie) przez premiera na wniosek ministra ds. administracji (maksymalnie na 2 lata), jeżeli organy stanowiące i wykonawcze gminy (powiatu, województwa) nie są w stanie wykonywać swoich zadań.
- Wydawanie zarządzeń zastępczych przez wojewodę w sprawie (w przypadku) wygaśnięcia mandatu radnego gminy (powiatu, województwa), wójta, burmistrza, prezydenta miasta, odwołania zastępcy wójta, burmistrza, prezydenta miasta oraz sekretarza skarbnika gminy (powiatu, województwa) lub odwołania z funkcji członka zarządu powiatu i województwa.
- Stwierdzenie nieważności uchwały lub zarządzenia organu gminy (powiatu, województwa) przez wojewodę, jeżeli została wydana bezprawnie.
- Stwierdzenie nieważności uchwały lub zarządzenia organu gminy (powiatu, województwa) przez regionalną izbę obrachunkową, jeżeli dotyczy ona spraw finansowych

- Zastępcze ustalenie budżetu gminy (powiat województwa) przez regionalną izbę o obrachunkową, jeżeli nie udało się go uchwalić w terminie określonym przez prawo.

MAZOWIECKI KONKURS TEMATYCZNY
„Nic o nas bez nas...”
SAMORZĄD TERYTORIALNY W POLSCE
GENEZA – STRUKTURA – FUNKCJONOWANIE

Edycja I 2017/2018

ETAP I

1. Środki finansowe zasilające jednostki samorządu terytorialnego z budżetu państwa to:
 - a) subwencje ogólne
 - b) dochody własne
 - c) podatek od osób prawnych (CIT)
2. Prowadzenie placówek doskonalenia nauczycieli należy do zadań:
 - a) gminy
 - b) powiatu
 - c) województwa
3. Największe kwoty uwzględniane w budżetach gmin są przeznaczane na:
 - a) kulturę fizyczną
 - b) ochronę zdrowia
 - c) oświatę i wychowanie
4. Prace nad budżetem gminy nadzoruje:
 - a) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

- b) Regionalna Izba Obrachunkowa
- c) Najwyższa Izba Kontroli

5. Starosta plus od 2 do 4 członków to skład zarządu:

- a) gminy
- b) powiatu
- c) województwa

6. Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest:

- a) gmina
- b) powiat
- c) województwo

7. Dualizm władzy występuje w:

- a) gminie
- b) powiecie
- c) województwie

8. Marszałkiem Województwa Mazowieckiego jest:

- a) Stanisław Karczewski
- b) Adam Struzik
- c) Marek Suski

9. Sejmik Województwa składa się z co najmniej:

- a) 15 radnych
- b) 30 radnych
- c) 45 radnych

10. Rzeczpospolita Polska jest państwem:

- a) federacyjnym
- b) unitarnym scentralizowanym
- c) unitarnym zdecentralizowanym

11. Nagroda jubileuszowa pracownika samorządowego w wysokości 100% wynagrodzenia przysługuje po:

- a) 15 latach pracy
- b) 20 latach pracy
- c) 25 latach pracy

12. W Polsce zasada promulgacji prawa została wprowadzona podczas jednego z sejmów obradujących w:

- a) Piotrkowie
- b) Warszawie
- c) Radomiu

13. Na dzień dzisiejszy polskie prawo nie przewiduje możliwości tworzenia:

- a) związków województw
- b) związków gmin
- c) związków powiatowo-gminnych

14. Unia personalna Korony i Litwy zwana w literaturze wileńsko-radomską została podpisana w:

- a) 1505 roku.
- b) 1401 roku.
- c) 1569 roku.

15. Administracji zespolonej na szczeblu powiatu nie tworzy:

- a) powiatowy inspektor weterynaryjny

- b) powiatowy inspektor sanitarny
- c) powiatowy inspektorat nadzoru budowlanego

16. Kolonie, kwartały bądź przysiółki mogą być jednostkami pomocniczymi:

- a) gminy
- b) województwa
- c) nie ma takich jednostek pomocniczych

17. Europejska Karta Samorządu Terytorialnego została uchwalona:

- a) 15 października 1985 r.
- b) 5 czerwca 1997 r.
- c) 1 maja 2004 r.

18. Organem wykonawczym województwa jest:

- a) wojewoda
- b) Urząd Wojewódzki
- c) zarząd województwa

19. Głównym księgowym budżetu województwa jest:

- a) skarbnik województwa
- b) wojewódzki inspektor finansowy
- c) marszałek województwa

20. Podstawowym sposobem udostępniania informacji publicznej jest jej umieszczenie w:

- a) Wojewódzkim Dzienniku Urzędowym
- b) Biuletynie Informacji Publicznej
- c) lokalnej prasie

21. Najmniejsza rada, w gminach do 20. 000 mieszkańców może liczyć 15 radnych, największa, w gminach do 200. 000 mieszkańców 25 radnych. Na każde dalsze rozpoczęte 100. 000 mieszkańców dodaje się:
- a) 2 radnych
 - b) 3 radnych
 - c) 5 radnych
22. Z województwem mazowieckim nie graniczy województwo:
- a) warmińsko-mazurskie
 - b) wielkopolskie
 - c) lubelskie
23. Kandydat na wójta, burmistrza lub prezydenta miasta musi mieć skończone:
- a) 18 lat
 - b) 21 lat
 - c) 25 lat
24. Referendum w sprawie odwołania organu jednostki samorządu terytorialnego pochodzącego z wyborów bezpośrednich jest ważne, jeżeli wzięło w nim udział:
- a) 30% uprawnionych do głosowania
 - b) 50% uprawnionych do głosowania
 - c) 10% uprawnionych do głosowania
25. Rozwiązanie organu stanowiącego gminy za rażące naruszenie Konstytucji RP może zostać przeprowadzone przez:
- a) Sejm na wniosek premiera
 - b) Senat na wniosek wojewody
 - c) wojewodę na wniosek ministra ds. administracji

26. Pierwsza pisemna wzmianka o Radomiu pochodzi z:

- a) 1155 roku
- b) 1351 roku
- c) 1489 roku

27. Projektu budżetu gminy nie sporządza:

- a) wójt
- b) burmistrz
- c) Rada Gminy

28. Projekt budżetu gminy powinien być gotowy do:

- a) 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy
- b) 15 grudnia roku poprzedzającego rok budżetowy
- c) 15 października roku poprzedzającego rok budżetowy

29. Prezydentem Radomia w roku 2017 był:

- a) Andrzej Kosztowniak
- b) Radosław Witkowski
- c) Karol Semik

30. Nazwa wpłaty do budżetu państwa kwoty przeznaczonej na wyrównywanie szans gmin mniej zamożnych to:

- a) janosikowe
- b) zbójeckie
- c) subsydiarnościowe

MAZOWIECKI KONKURS TEMATYCZNY
„Nic o nas bez nas...”
SAMORZĄD TERYTORIALNY W POLSCE
GENEZA – STRUKTURA – FUNKCJONOWANIE

Edycja I 2017/2018

ETAP II

Instrukcja dla ucznia

1. Przeczytaj uważnie instrukcję.
2. Test zawiera 12 stron (sprawdź czy wszystkie strony są kompletne).
3. Na rozwiązanie testu masz 90 min.
4. Za każde z 50 pytań możesz otrzymać tylko jeden punkt pod warunkiem, że całe zadanie zostanie rozwiązane poprawnie.
5. Ewentualną pomyłkę zakresł w całości i podpisz słowem „błąd”.
6. Do rozwiązywania testu używaj długopisu lub pióra.
7. Test rozwiązujesz anonimowo, a swoje imię i nazwisko oraz nazwę szkoły zapiszesz na kartce, którą włożysz do koperty.
8. Nauczyciel odbierający twoją pracę wpisze kod na pracy i na kopercie.

Powodzenia.

1. Uszereguj Prezydentów Radomia chronologicznie według kolejności sprawowania urzędu. (od 1 do 4)

- Adam Włodarczyk
- Kazimierz Wlazło
- Zdzisław Marcinkowski
- Wojciech Gęsiak

2. Odpowiedz, czy podane zdania odnoszące się do wyborów samorządowych w Radomiu przed II wojną światową są prawdziwe, czy fałszywe. Zaznacz przy każdym z nich właściwą literę: P (prawda) F (fałsz).

Ostatnie wybory samorządowe w Radomiu przed wybuchem II wojny światowej odbyły się w 1938 roku.	P	F
Wybory te wygrał Obóz Zjednoczenia Narodowego.	P	F
Na Prezydenta m. Radomia radni wybrali Józefa Grzeczmarowskiego	P	F

3. Wymień dwa przykłady dochodów własnych gminy pochodzących z opłat.

-
-

4. Gmina Chlewiska to gmina wiejska w województwie mazowieckim, w powiecie szydłowieckim. Jej siedzibą są Chlewiska. Uzupełnij poniższe zdania.

**UCHWAŁA BUDŻETOWA GMINY CHLEWISKA
na 2017 ROK**

Nr I/1/17 w Chlewiskach

(nazwa organu władzy)
z dnia 26 stycznia 2017 roku

Wykonanie uchwały powierza się gminy Chlewiska
(nazwa organu władzy)

5. Uzupełnij zdanie.

Dla ważności referendum w sprawie odwołania prezydenta miasta wymagany jest udział co najmniej (określ ułamkiem) liczby biorących udział w wyborze tego organu.

6. Zaznacz, które z podanych zadań wykonywanych przez gminę są zadaniami zleconymi przez administrację rządową.

- a) oczyszczanie ścieków komunalnych,
- b) meldowanie i wymeldowywanie obywateli,
- c) wydawanie dowodów osobistych
- d) prowadzenie przedszkoli.

7. Odpowiedz, czy podane zdania odnoszące się do historii samorządu terytorialnego II RP są prawdziwe, czy fałszywe. Zaznacz przy każdym z nich właściwą literę: P (prawda) F (fałsz).

Według podziału terytorialnego RP z 1919 roku gminy wiejskie były podzielone na gromady.	P	F
W ustawie konstytucyjnej z 1935 roku nie było żadnego zapisu o samorządzie terytorialnym.	P	F
Ustawa z 1938 roku o samorządzie gminnym m.st. Warszawy weszła w życie w 1939 roku.	P	F

8. Po zapoznaniu się z mapą (na stronie obok) odpowiedz na pytania.

- a) Od którego roku obowiązuje widniejący na mapie podział terytorialny Polski?
- b) Ile województw funkcjonowało w Polsce w 1990 roku?

9. Wymień 3 zasady szczegółowe jakimi powinien charakteryzować się samorząd lokalny według Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego z 1985 roku.

-
-
-

10. Do podanych źródeł prawa samorządu lokalnego w RP dopisz rok, w którym uchwalono poniższy akt prawny.

Ustawa o samorządzie gminnym

11. Do podanych źródeł prawa samorządu lokalnego w RP dopisz rok, w którym uchwalono poniższy akt prawny.

Ustawa o samorządzie powiatowym

12. Do podanych źródeł prawa samorządu lokalnego w RP dopisz rok, w którym uchwalono poniższy akt prawny.

Ustawa o referendum lokalnym

13. Wymień 3 zasady ustrojowe samorządu terytorialnego w RP dotyczące umocowania prawnego

-
-
-

14. Uzupełnij schemat.

RADA GMINY JEST TO

organ	organ kontrolny	organ
-------------	-----------------	-------------

15. Wymień 2 nazwy jednostek pomocniczych w gminach.

-
-

16. Zaznacz poprawną odpowiedź.

Najwięcej gmin jako jednostek samorządu terytorialnego (ponad 35 000) występuje:

- a) w Austrii,
- b) w Czechach,
- c) we Francji,
- d) w Hiszpanii.

17. Wymień 3 organy uprawnione do sprawowania nadzoru nad samorządem terytorialnym.

-
-
-

18. Odpowiedz na pytanie.

W 2014 roku Radom liczył ponad 218 tys. mieszkańców. Ilu radnych liczy Rada Miejska w Radomiu?

.....

19. Uzupełnij zdania.

W województwach do 2 mln mieszkańców sejmik województwa liczy radnych.

W większych województwach na każde kolejne rozpoczęte 500 tys mieszkańców dodatkowo po
radnych.

20. Zaznacz poprawną odpowiedź.

Każda zgłoszona lista kandydatów w gminie nie będącej miastem na prawach powiatu powinna być poparta
podpisami co najmniej:

- a) 20 wyborców,
- b) 25 wyborców,
- c) 30 wyborców,
- d) 35 wyborców.

21. Odpowiedz na pytanie.

Kto wyznacza datę wyborów do organów stanowiących samorządu terytorialnego.

.....

22. Odpowiedz na pytanie.

Kto zdobywa mandat w wyborach do rad, jeśli dwóch lub więcej kandydatów otrzyma równą liczbę głosów?

.....

.....

.....

.....

23. Odpowiedz na pytanie.

Gdzie odbywały się najczęściej obrady sejmiku województwa sandomierskiego w okresie staropolskim?

.....

24. Poniżej podano przykłady zadań własnych i zleconych realizowanych przez określone jednostki samorządu terytorialnego w Polsce. Uzupełnij zdania, wpisując rodzaj zadania i nazwę jednostki samorządu terytorialnego.

Rejestracja pojazdów jest zadaniem realizowanym przez

.....

25. Poniżej podano przykłady zadań własnych i zleconych realizowanych przez określone jednostki samorządu terytorialnego w Polsce. Uzupełnij zdania, wpisując rodzaj zadania i nazwę jednostki samorządu terytorialnego.

Organizowanie targowisk i hal targowych jest zadaniem
realizowanym przez

26. Poniżej podano przykłady zadań własnych i zleconych realizowanych przez określone jednostki samorządu terytorialnego w Polsce. Uzupełnij zdania, wpisując rodzaj zadania i nazwę jednostki samorządu terytorialnego.

Prowadzenie szkół ponadgimnazjalnych jest zadaniem
realizowanym przez

27. Uzupełnij tabelę. Wpisz w wyznaczone miejsca nazwy szczebli samorządu terytorialnego, nazwy organów stanowiących prawo lokalne i nazwy funkcji osób stojących na czele zarządu.

Szczebel samorządu terytorialnego	Organ stanowiący prawo lokalne	Osoba stojąca na czele zarządu/ jednoosobowy organ wykonawczy
województwo	A.	B.
C.	Rada powiatu	D.
E.	F.	wójt, burmistrz, prezydent miasta

28. Organem wykonawczym miasta na prawach powiatu jest:

- a) wójt.
- b) burmistrz.
- c) prezydent miasta.
- d) starosta.

29. Wniosek o zarejestrowanie partii politycznej w Polsce musi być podpisany przez następującą liczbę obywateli:

- a) Sto
- b) Tysiąc
- c) Dziesięć tysięcy
- d) Sto tysięcy

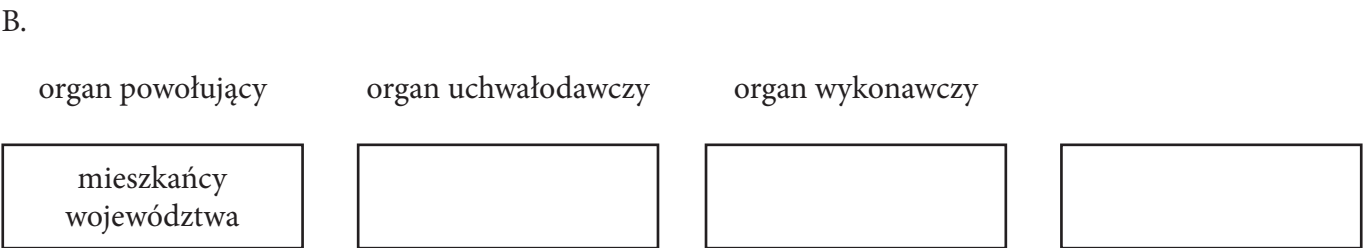
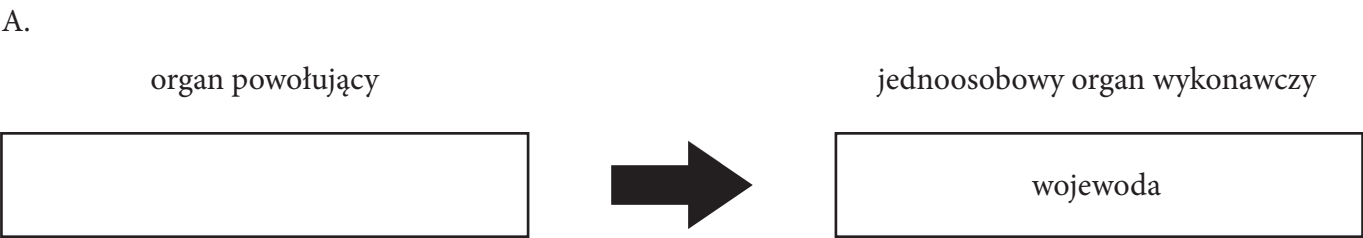
30. Organem władzy uchwałodawczej na szczeblu wojewódzkim jest:

- a) rada.
- b) sejmik.
- c) wydział.
- d) zarząd.

31. Obok zdań prawdziwych napisz „Prawda”, a obok fałszywych „Fałsz”.

A.	Organ stanowiący samorządu terytorialnego na szczeblu województwa nosi nazwę sejmiku województwa.	
B.	Prowadzenie przez gminę akt stanu cywilnego mieszkańców należy do jej zadań własnych.	
C.	Województwo ma charakter rządowo-samorządowy, a władzę sprawują tam organy samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej.	
D.	Wojewoda pełni funkcję przewodniczącego zarządu województwa.	

32. Uzupełnij poniższy schemat, wpisując w odpowiednie miejsca nazwy organów władzy szczebla wojewódzkiego.

33. Organem władzy uchwałodawczej na szczeblu wojewódzkim jest:

- a) rada.
- b) sejmik.
- c) wydział.
- d) zarząd.

34. Określ, czy podane niżej informacje dotyczące samorządu w gminie są prawdziwe. W odpowiednie miejsca w tabeli wpisz odpowiednio PRAWDA (informacja prawdziwa) lub FAŁSZ (informacja fałszywa).

1.	Zarząd gminy jest jednoosobowy.	
2.	Gmina posiada osobowość prawną; przysługuje jej prawo własności.	
3.	Organem wykonawczym gminy jest pochodząca z wyboru rada gminy.	
4.	Gmina prowadzi szkoły średnie oraz poradnie psychologiczno-pedagogiczne.	

35. Odpowiedz na pytanie.

Które z polskich miast było „stolicą” województwa sandomierskiego w roku 1816?

.....

36. Według Konstytucji RP władza zwierzchnia należy w Polsce do:

- a) narodu
- b) ludu
- c) ludu pracującego

37. Według Konstytucji RP władzę wykonawczą sprawują w RP:

- a) prezydent i parlament
- b) prezydent i premier
- c) prezydent i rada ministrów

38. Według Konstytucji RP państwo zapewnia każdemu człowiekowi:

- a) prawną ochronę życia
- b) prawną ochronę życia aż do śmierci
- c) prawną ochronę życia od poczęcia

39. Według Konstytucji RP nauka w Polsce jest obowiązkowa do:

- a) 16 lat
- b) 18 lat
- c) 17 lat

40. Według Konstytucji RP na mocy ustawy powoływany jest:

- a) Rzecznik Praw Dziecka
- b) Rzecznik d/s Dzieci
- c) Rzecznik Praw Młodzieży

41. Według Konstytucji RP obywatel RP ma prawo wnieść skargę konstytucyjną do:

- a) Sądu Najwyższego
- b) Najwyższej Izby Kontroli
- c) Trybunału Konstytucyjnego

42. Według Konstytucji RP wybory do Sejmu RP są:

- a) czteroprzymiotnikowe

- b) pięcioprzymiotnikowe
- c) trójprzymiotnikowe

43. Według Konstytucji RP wybranym do Senatu może być obywatel, który ukończył:

- a) 30 lat
- b) 21 lat
- c) 18 lat

44. Według Konstytucji RP ważność wyborów do Senatu i Sejmu stwierdza:

- a) Trybunał Konstytucyjny
- b) Sejm
- c) Sąd Najwyższy

45. Według Konstytucji RP inicjatywa ustawodawcza przysługuje grupie co najmniej:

- a) 250 tys. obywateli
- b) 100 tys. obywateli
- c) 150 tys. obywateli

46. Według Konstytucji RP Sejm rozpatruje projekt ustawy w:

- a) 2 czytaniach
- b) 4 czytaniach
- c) 3 czytaniach

47. Według Konstytucji RP uchwalona przez Sejm ustawa przekazywana jest do Senatu, który na wydanie opinii o niej ma czas w ilości dni:

- a) 45 dni
- b) 30 dni
- c) 60 dni

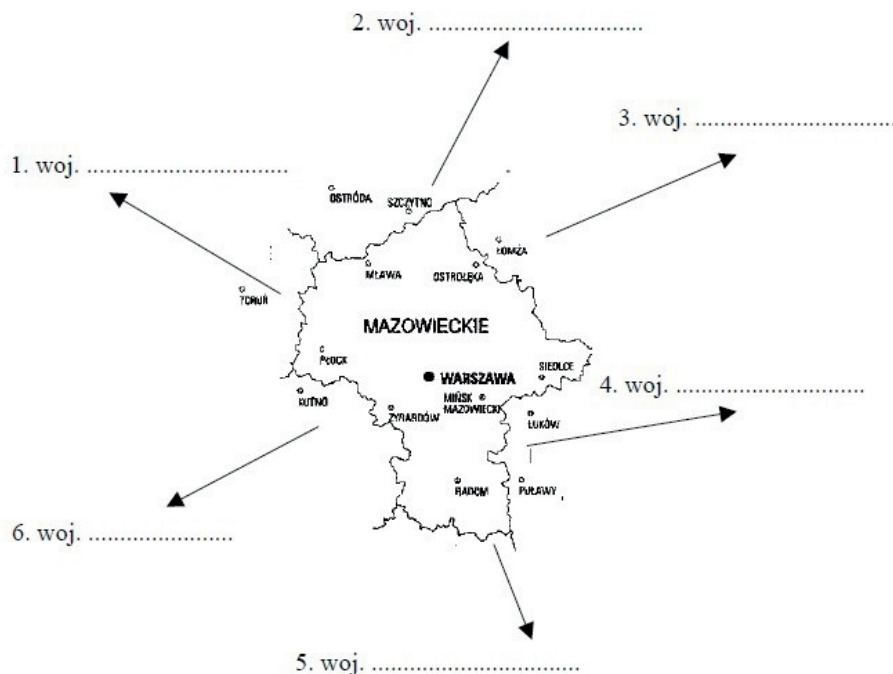
48. Według Konstytucji RP prezydent po przyjęciu ustawy przez Sejm:

- a) musi ją podpisać w ciągu 21 dni
- b) może wystąpić z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego o sprawdzenie jej zgodności z Konstytucją RP
- c) podpisuje ją natychmiast

49. Weto prezydenta RP według Konstytucji RP może być przez Sejm przegłosowane większością:

- a) 3/5 głosów
- b) 3/4 głosów
- c) 2/3 głosów

50. Wpisz w wykropkowane miejsca na mapie nazwy województw sąsiadujących z województwem mazowieckim.

MAZOWIECKI KONKURS TEMATYCZNY
„Nic o nas bez nas...”
SAMORZĄD TERYTORIALNY W POLSCE
GENEZA – STRUKTURA – FUNKCJONOWANIE

Edycja I 2017/2018

ETAP III

1. i 2. część III Etapu ma formę gry dydaktycznej „1 z 10”. Każdy z 10 finalistów odpowiada na pytania zadawane przez prowadzącego. W dwóch pierwszych seriach Prowadzący zadaje każdemu uczestnikowi Finału pytania po kolei. Za każdą poprawną odpowiedź uczestnik otrzymuje 1 pkt. W przypadku błędnej odpowiedzi 0 pkt. Na rozpoczęcie odpowiedzi przeznaczają się 3 sekundy. W dwóch pierwszych kolejkach uczestnicy nie tracą szans na dalszą grę.

Następnie Prowadzący czyta kolejne pytanie. W przypadku, kiedy uczeń zna odpowiedź, podnosi rękę do góry i odpowiada. Za prawidłową odpowiedź otrzymuje jeden punkt. Na rozpoczęcie odpowiedzi przewiduje się 3 sekundy. Po udzieleniu poprawnej odpowiedzi zawodnik bierze pytanie na siebie (wtedy otrzymuje dwa punkty za każdą poprawną odpowiedź) lub wskazuje osobę, która ma udzielić odpowiedzi na następne zadane pytanie. Uczestnik, który trzy razy nie udzieli poprawnej odpowiedzi, odpada z gry. 1. część kończy się, kiedy w grze pozostaną trzy osoby. Uczniowie ci przechodzą do 2. części III Etapu, zachowując liczbę szans, z jaką zakończyli część 1. do tej liczby dodaje im się trzy dodatkowe szanse.

PYTANIA DO III ETAPU KONKURSU „NIC O NAS BEZ NAS...”

1. Według Konstytucji RP władza zwierzchnia należy w Polsce do: narodu, ludu, czy ludu pracującego?
2. Według Konstytucji RP władzę wykonawczą sprawuje w RP prezydent czy parlament?
3. Według Konstytucji RP nauka w Polsce jest obowiązkowa do 16 czy 18 roku życia?
4. Według Konstytucji RP na mocy ustawy powoływany jest Rzecznik Praw Dziecka czy Rzecznik Praw Młodzieży?
5. Według Konstytucji RP obywatel RP ma prawo wnieść skargę konstytucyjną do Sądu Najwyższego czy Trybunału Konstytucyjnego?
6. Według Konstytucji RP wybory do Sejmu RP są czteroprzymiotnikowe czy pięcioprzymiotnikowe?
7. Według Konstytucji RP wybranym do Senatu może być obywatel, który ukończył 30 czy 21 lat?
8. Według Konstytucji RP ważność wyborów do Senatu i Sejmu stwierdza Trybunał Konstytucyjny czy Sąd Najwyższy?
9. Według Konstytucji RP władzę ustawodawczą sprawuje Sejm czy Rada Ministrów?
10. Według Konstytucji RP posłowie są przedstawicielami narodu czy wyborców z okręgu wyborczego?
11. Jakiej liczbie obywateli według Konstytucji RP przysługuje inicjatywa ustawodawcza?
12. W ilu czytaniach według Konstytucji RP Sejm rozpatruje projekt ustawy?
13. Według Konstytucji RP uchwalona przez Sejm ustawa przekazywana jest do Senatu, który na wydanie opinii o niej w trybie zwykłym ma czas w ilości dni?
14. Weto prezydenta RP według Konstytucji RP może być przez Sejm przegłosowane większością?
15. Kto według Konstytucji RP stwierdza ważność referendum?
16. Według Konstytucji RP kadencja prezydenta RP to lat?
17. Według Konstytucji RP kandydata na prezydenta RP zgłasza co najmniej?
18. Według Konstytucji RP w razie śmierci prezydenta RP jego obowiązki przejmuje?
19. Czy zgodnie z Konstytucją RP istnieją resorty prezydenckie?
20. Według Konstytucji RP prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego powołuje prezydent RP na kadencję, która trwa lat?
21. Według Konstytucji RP kadencja prezesa Najwyższej Izby Kontroli to lat?
22. Jakiemu organowi według Konstytucji RP podlega Najwyższa Izba Kontroli (NIK)?
23. Kadencja Rzecznika Praw Obywatelskich według Konstytucji RP to lat?
24. Według Konstytucji RP Rzecznik Praw Obywatelskich jest niezależny i niezawisły od innych organów i odpowiada jedynie przed?

25. Sejm RP według Konstytucji RP może podjąć decyzję o samorozwiązaniu większością głosów kwalifikowaną?
26. Według Konstytucji RP ustawę o zmianie Konstytucji RP uchwała Sejm większością kwalifikowaną głosów?
27. Według Konstytucji RP sądy i trybunały w Polsce wydają wyroki w imieniu?
28. Według Konstytucji RP zwierzchnikiem korpusu służby cywilnej jest?
29. Według Konstytucji RP wojewoda to przedstawiciel w terenie: rządu czy prezydenta?
30. Ile lat według Konstytucji RP trwa kadencja Sejmu RP?
31. Kto ratyfikuje i wypowiada umowy międzynarodowe?
32. Podaj imię i nazwisko obecnie urzędującego Prezydenta RP.
33. Podaj imię i nazwisko obecnie urzędującego Prezydenta Miasta Radomia.
34. Podaj imię i nazwisko obecnie urzędującego Premiera RP.
35. Podaj imię i nazwisko obecnie urzędującego Vice Prezydenta Miasta Radomia, który zajmuje się w naszym mieście oświatą.
36. W którym roku uchwalono w Radomiu Konstytucję Nihil novi?
37. W którym roku została zawarta unia wileńsko – radomska?
38. W którym roku powstał Trybunał Skarbowy Koronny (zwany radomskim)?
39. Kto stoi na straży wolności, praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych?
40. Czy Trybunał Konstytucyjny rozstrzyga spory kompetencyjne pomiędzy centralnymi konstytucyjnymi organami państwa?
41. Czy Trybunał Konstytucyjny orzeka w sprawie odpowiedzialności konstytucyjnej Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej?
42. Art. 3. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej: „Rzeczpospolita jest państwem jednolitym” oznacza to, że państwo polskie jest: państwem unitarnym czy federacyjnym?
43. Czy przyjmowanie ślubowania od nowo powołanego premiera i jego gabinetu należy do kompetencji Zgromadzenia Narodowego?
44. Czy uznanej trwałej niezdolności Prezydenta Rzeczypospolitej do sprawowania urzędu ze względu na stan zdrowia należy do kompetencji Zgromadzenia Narodowego?
45. Czy postawienie Prezydenta Rzeczypospolitej w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu należy do kompetencji Zgromadzenia Narodowego?
46. Czy zarządzenie wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej należy do kompetencji Zgromadzenia Narodowego?
47. Czy Parlament Rzeczypospolitej Polskiej jest parlamentem bikameralnym?

48. Czy Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej dysponuje prawem weta absolutnego wobec ustaw sejmowych?
49. Czy za swoją działalność Prezydent Rzeczypospolitej ponosi odpowiedzialność polityczną?
50. Jak nazywa się organ stanowiący akty prawa miejscowego na szczeblu województwa?
51. Jak nazywa się organ stanowiący akty prawa miejscowego na szczeblu powiatu?
52. Jak nazywa się organ stanowiący akty prawa miejscowego na szczeblu gminy?
53. Kto sprawuje władzę wykonawczą w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców?
54. Kto sprawuje władzę wykonawczą w powiecie?
55. Jak nazywa się organ samorządowy, który sprawuje władzę wykonawczą w województwie?
56. Podaj imię i nazwisko Marszałka Województwa Mazowieckiego.
57. Jakie ugrupowanie polityczne reprezentuje Marszałek Województwa Mazowieckiego?
58. Wydawanie dowodów osobistych należy do zadań własnych czy zadań zleconych gminy?
59. W której jednostce samorządu terytorialnego występuje dualizm władzy?
60. Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest?
61. Jaką liczbę województw mamy w Polsce?
62. Czy wójt, burmistrz, prezydent to organy władzy wykonawczej?
63. Czy zarząd gminy jest jednoosobowy?
64. Podaj imię i nazwisko Marszałka Sejmu RP.
65. Podaj imię i nazwisko Marszałka Senatu RP.
66. W którym roku Radom został stolicą województwa sandomierskiego?
67. Podaj rok, w którym powstała „Republika Radomska”.
68. W którym roku powstało województwo radomskie, będące jednym z 49 województw w Polsce?
69. Jak w dawnej Polsce nazywały się sejmiki, które sprawowały władzę podczas bezkrólewia?
70. Jak w dawnej Polsce nazywały się sejmiki, które wybierały posłów na Sejm Walny?
71. Jak w dawnej Polsce nazywały się sejmiki, na których spisywano tak zwane lauda?
72. Jak w dawnej Polsce nazywały się sejmiki, które wybierały kandydatów na sędziego ziemskiego?
73. Jak w dawnej Polsce nazywały się sejmiki, które wybierały deputatów do Trybunału Koronnego?
74. Jak ma na imię patron Radomia?
75. W którym roku miały miejsce wydarzenia tak zwanego „Radomskiego Czerwca”?
76. Największe kwoty uwzględniane w budżetach gmin są przeznaczane na?
77. Kto nadzoruje prace nad budżetem gminy?
78. Starosta plus od 2 do 4 członków to skład zarządu: gminy, powiatu, czy województwa?
79. Sejmik Województwa składa się z co najmniej: 15, 30, czy 45 radnych?
80. W Polsce zasada promulgacji prawa została wprowadzona podczas jednego z sejmów obradujących w?

81. W którym roku została uchwalona Europejska Karta Samorządu Terytorialnego?
82. Ile lat musi mieć skończony kandydat na wójta, burmistrza lub prezydenta miasta?
83. Z którego roku pochodzi pierwsza pisemna wzmianka o Radomiu?
84. Nazwa wpłaty do budżetu państwa kwoty przeznaczonej na wyrównywanie szans gmin mniej zamożnych to?
85. Podaj imię i nazwisko Prezydenta Radomia, który pełnił tę funkcję przed Radosławem Witkowskim.
86. Podaj imię i nazwisko Prezydenta Radomia, który w okresie międzywojennym pełnił swój urząd dwukrotnie.
87. Kolonie, kwartały bądź przysiółki mogą być jednostkami pomocniczymi?
88. Czy według podziału terytorialnego RP z 1919 roku gminy wiejskie były podzielone na gromady?
89. Czy w ustawie konstytucyjnej z 1935 roku był zapis o samorządzie terytorialnym?
90. Ilu radnych liczy obecnie Rada Miejska w Radomiu?
91. Ilu radnych liczy sejmik województwa w województwach do 2 mln mieszkańców?
92. Kto wyznacza datę wyborów do organów stanowiących samorządu terytorialnego?
93. Gdzie odbywały się najczęściej obrady sejmiku województwa sandomierskiego w okresie staropolskim?
94. Czy gmina prowadzi szkoły średnie i poradnie psychologiczno-pedagogiczne?
95. Podpisami ilu wyborców powinna być poparta każda zgłoszona lista kandydatów w gminie nie będącej miastem na prawach powiatu?
96. Czy województwo lubelskie graniczy z województwem mazowieckim?
97. Wymień przynajmniej jedno województwo które posiada dwie stolice województwa.
98. Jak nazywamy osoby zasiadające w sejmiku województwa?
99. W którym roku miała miejsce konfederacja radomska?
100. Środki przeznaczane z budżetu państwa na prowadzenie szkół to subwencje czy dotacje?
101. Przez okres co najmniej ilu lat powinny być przechowywane dokumenty z wyborów?
102. Osoba ile razy wybrana na wójta w danej gminie nie będzie miała już więcej prawa wybieralności w kolejnych wyborach wójta w tej gminie?
103. Kto według nowych przepisów będzie dokonywał podziału gminy na stałe obwody głosowania?
104. Czy można utworzyć odrębny obwód głosowania w domu studenckim?
105. Najpóźniej w jakim terminie można dokonać zmian w podziale na stałe obwody głosowania?
106. Czy zgodnie z nowymi przepisami w lokalu wyborczym musi zostać umieszczone w widocznym miejscu godło państwowe?
107. Kto według nowych przepisów będzie mógł głosować korespondencyjnie?
108. Czy mąż zaufania ma prawo wносить uwagi do protokołu wyborczego?

109. Rozwiń skrót PKW.
110. Według jakiego wzoru oblicza się najczęściej wyniki wyborów do Sejmu w Polsce? Dodam, że po raz pierwszy użyto tej metody w 1922 roku.
111. Wybory do Senatu RP odbywają się w ordynacji proporcjonalnej czy większościowej?
112. Na ile okręgów wyborczych dzieli się Polskę w wyborach do Senatu?
113. Na ile okręgów wyborczych dzieli się Polskę w wyborach do Sejmu?
114. Czy immunitet formalny (inaczej procesowy) chroni posła dożywotnio?
115. Czy współcześnie w Polsce występuje mandat imperatywny?
116. Jaką nazwę nosi immunitet, który dożywotnio zwalnia posła z odpowiedzialności za decyzje jakie podejmował (tak a nie inaczej) głosując na sali sejmowej?
117. Jak nazywa się elekcja króla dokonana jeszcze za życia poprzedniego monarchy?
118. Czy w okresie staropolskim funkcjonował mandat imperatywny?
119. Jaki typ sejmików nazywano w dawnej Polsce „generałami”?
120. Która z konstytucji II RP była uchwalona w pewnym sensie „na złość” Piłsudskiemu?
121. W której konstytucji II RP pojawił się zapis o odpowiedzialności Prezydenta tylko przed Bogiem i historią?
122. Jak nazywa się wstęp do konstytucji?
123. Czy Radom pełnił dawniej funkcję stolicy departamentu?
124. Od którego roku możemy mówić o PRL – czyli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej?
125. Jaki numer przypisany jest do Rzeczypospolitej, w której obecnie żyjemy?
126. W którym roku zakończyła swój żywot I Rzeczpospolita Polska?
127. Jak nazywał się prezydent Radomia, któremu radomska młodzież wybiła kamieniami szyby w domu 30 października 1945 roku podczas protestu „my chcemy światła”?
128. Jak miał na imię najwcześniej poświadczony źródłowo kasztelan radomski (1233)?
129. Podaj imię i nazwisko pierwszego gubernatora dystryktu radomskiego, utworzonego w czasie II wojny światowej.
130. Na ile powiatów dzielił się dystrykt radomski?
131. Który szczebel samorządu terytorialnego w Polsce likwidowała reforma z 1975 roku?
132. Z ilu gmin składało się województwo radomskie w 1976 roku?
133. W którym roku Radom znalazł się w granicach Księstwa Warszawskiego?
134. Do kogo należy tak zwany pierwszy krok przy tworzeniu rządu?
135. Jak nazywa się przemówienie wygłaszane na sali plenarnej Sejmu, w którym kandydat na premiera przedstawia swój program i skład rządu?

136. Jak nazywamy uprawnienia Prezydenta, które nie wymagają kontrasygnaty?
137. Jak nazywa się organ, który tworzą Marszałek Sejmu wraz z wicemarszałkami?
138. Czy Konwent Seniorów ma cokolwiek wspólnego z podeszłym wiekiem swoich członków?
139. Podaj imię i nazwisko pierwszej kobiety, która została prezesem Rady Miejskiej Radomia i sprawowała tę funkcję aż przez dwie kadencje.
140. Czy w Senacie mogą być tworzone komisje śledcze?
141. Wymień imię i nazwisko Prezydenta RP (po roku 1989), który pełnił swą funkcję przez dwie kadencje.
142. Czy interpelacje można zaliczyć do jednych z narzędzi funkcji kontrolnej Sejmu?
143. Czy w przypadku nieuchwalenia przez Sejm ustawy budżetowej w określonym terminie Prezydent RP może czy musi skrócić kadencję Sejmu?
144. Wotum nieufności dla Rady Ministrów przegłosowuje się większością kwalifikowaną czy bezwzględną?
145. Z ilu posłów minimum musi się składać Koło Poselskie?
146. Z ilu posłów minimum musi się składać Klub Poselski?
147. Z ilu przymiotników składają się wybory do Senatu?
148. Która wersja jest poprawna: sejmik wojewódzki czy sejmik województwa?
149. Ilu członków Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji wybiera Prezydent?
150. Ilu członków Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji wybiera Senat?
151. Jak nazywa się miejscowość niedaleko Radomia, w której szlachta polska otrzymała przywilej nietykalności osobistej?
152. Jak nazywa się miasto dawnego Królestwa Polskiego, które jako pierwsze odzyskało niepodległość w listopadzie 1918 roku?
153. Z jakiego języka pochodzi słowo burmistrz?
154. Podaj imię i nazwisko obecnego Rzecznika Praw Obywatelskich.
155. Ile lat trwa kadencja Trybunału Stanu?
156. Z ilu osób składa się Trybunał Stanu?
157. Ile lat trzeba mieć skończone aby zostać sołtysem?
158. Jak nazywamy wotum nieufności, w którym imiennie wskazuje się kandydata na nowego premiera?
159. Rozwiń skrót IPN.
160. Czy sądy okręgowe mogą być jednocześnie sądami pierwszej i drugiej instancji?
161. Odwołanie się od decyzji sądu I instancji do sądu II instancji to apelacja czy kasacja?
162. Czy w przypadku skargi konstytucyjnej występuje przymus radcowsko-adwokacki?
163. Ile procent stanowi klauzula zaporowa dla koalicji wyborczych w Polsce?
164. Jak inaczej nazywamy zasadę pomocniczości?

165. Czy określenie, że referendum jest ważne i wiążące oznacza to samo?
166. Zarząd komisaryczny w powiecie ustanawia premier na wniosek?
167. Na jak długi okres w województwie można wprowadzić zarząd komisaryczny?
168. Na czyj wniosek premier ma prawo rozwiązać organ wykonawczy gminy?
169. Kto może stwierdzić nieważność uchwały organu gminy jeżeli dotyczy ona spraw finansowych?
170. Rozwiązać organ stanowiący powiatu może tylko Sejm na wniosek?
171. Kto sporządza projekt budżetu gminy?
172. Kto uchwala budżet gminy?
173. Ilu radnych najmniej może liczyć Rada Gminy?
174. Ilu radnych najwięcej może liczyć Rada Gminy?
175. Ilu radnych najmniej może liczyć Rada Powiatu?
176. Ilu radnych najwięcej może liczyć Rada Powiatu?
177. Jak nazywały się jednostki podziału terytorialnego, które wprowadził Kazimierz Wielki?
178. Czy w wyborach parlamentarnych w 2001 roku zastosowano wzór D'Hondta?
179. Prowadzenie ewidencji działalności gospodarczej zaliczamy do zadań własnych czy zleconych gminy?
180. Ochrona przyrody to zadanie własne czy zlecone gminy?
181. W którym roku przyjęto ustawę o referendum lokalnym?
182. Do kiedy organy wykonawcze są zobowiązane aby przedstawić organom stanowiącym sprawozdanie z wykonania budżetu za poprzedni rok?
183. Jak nazywamy przyjęcie przez organ stanowiący sprawozdania z wykonania budżetu?
184. Jak nazywa się publikator aktów prawa miejscowego?
185. W jakich latach prezydentem Radomia był Ryszard Fałek?
186. Jaką funkcję pełnił w Radomiu w 1676 roku Piotr Kochanowski?
187. Która z radomskich ulic nosiła nazwę Traktu Rycerzy Zakonnych?

MAZOWIECKI KONKURS TEMATYCZNY
„Nic o nas bez nas...”
SAMORZĄD TERYTORIALNY W POLSCE
GENEZA – STRUKTURA – FUNKCJONOWANIE

KLUCZE DO TESTÓW

ETAP I

1. a)	22. b)
2. c)	23. c)
3. c)	24. a)
4. b)	25. a)
5. b)	26. a)
6. a)	27. c)
7. c)	28. a)
8. b)	29. b)
9. b)	30. a)
10. c)	
11. c)	
12. c)	
13. a)	
14. b)	
15. a)	
16. a)	
17. a)	
18. c)	
19. a)	
20. b)	
21. b)	

ETAP II

1. Kolejność: 3, 2, 4, 1.
2. P, F, P
3. Np. opłata skarbową, opłata targowa, opłata od posiadania psów, opłata uzdrowskowa, opłata eksplo-
atacyjna.
4. Rada gminy, Wójt
5. 3/5
6. b), c)
7. P, F, F
8. 1999, 49
9. 4 spośród: autonomii budżetowej, samodzielności, pomocniczości, wyłączności kompetencyjnej, kon-
sultacji, autonomii organizacyjnej, wolności współpracy i zrzeszania się z innymi jednostkami samorzą-
dowymi.
10. 1990
11. 1998
12. 2000
13. 3 spośród: autonomii organizacyjnej, jednolitości ustrojowej, konstytucjonalizacji, partykularnej regu-
lacji ustawowej, korporacyjności, wyposażenia w osobowość prawną.
14. Stanowiący, opiniodawczy (kolejność nie ma znaczenia)
15. 2 spośród: dzielnice, sołectwa, osiedla.
16. c)
17. Prezes Rady Ministrów [premier], Wojewoda, Regionalna Izba Obrachunkowa (RIO)
18. 28
19. 30, 3
20. b)
21. Prezes Rady Ministrów [premier]
22. Mandat zdobywa ten kandydat, który wygrał w większej ilości obwodów wyborczych, gdy ten wynik
jest równy przeprowadza się głosowanie.
23. Opatów
24. Własnym, powiat (starostę)
25. Własnym, gminę

- 26. Własnym, powiat
- 27. A. Sejmik województwa; B. Marszałek (województwa); C. powiat; D. starosta; E. gmina; F. Rada gminy/
Rada miasta (miejska).
- 28. c)
- 29. b)
- 30. b)
- 31. P, F, P, F
- 32. A. - Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji (Premier);
B. - Sejmik województwa, Zarząd województwa
- 33. b)
- 34. P, P, F, F
- 35. Radom
- 36. a)
- 37. c)
- 38. a)
- 39. b)
- 40. a)
- 41. c)
- 42. b)
- 43. a)
- 44. c)
- 45. b)
- 46. c)
- 47. b)
- 48. b)
- 49. a)
- 50. 1. kujawsko-pomorskie; 2. warmińsko-mazurskie; 3. podlaskie; 4. lubelskie; 5. świętokrzyskie; 6. łódzkie

ETAP III

1. narodu
2. prezydent
3. 18
4. Rzecznik Praw Dziecka
5. Trybunału Konstytucyjnego
6. pięcioprzymiotnikowe
7. 30
8. Sąd Najwyższy
9. Sejm
10. narodu
11. 100 tys. obywateli
12. 3 czytaniach
13. 30
14. 3/5 głosów lub 276 głosów
- uczeń może podać jedną z wersji
15. Sąd Najwyższy
16. 5
17. 100 tys. obywateli
18. Marszałek Sejmu
19. NIE
20. 6
21. 6
22. Sejmowi
23. 5
24. Sejmem
25. 2/3 głosów lub 307 głosów
- uczeń może podać jedną z wersji.
26. 2/3 głosów lub 307 głosów
- uczeń może podać jedną z wersji.
27. Rzeczypospolitej Polskiej
28. premier RP/premier/Prezes Rady Ministrów
29. rządu
30. 4
31. Prezydent
32. Andrzej Duda
33. Radosław Witkowski
34. Mateusz Morawiecki
35. Karol Semik
36. 1505
37. 1401
38. 1613
39. Rzecznik Praw Obywatelskich
40. TAK
41. NIE - w tej sprawie orzeka Trybunał Stanu
42. unitarnym
43. NIE
44. TAK
45. TAK
46. NIE - to kompetencja Marszałka Sejmu
47. TAK
48. NIE - weto Prezydenta RP może zostać odrzucone przez Sejm
49. NIE
50. Sejmik województwa
51. Rada powiatu
52. Rada gminy/Rada miejska/Rada miasta
53. Prezydent
54. Zarząd Powiatu - a nie Starosta,
on tylko reprezentuje Zarząd.
55. Zarząd Województwa, a nie Marszałek,
on tylko reprezentuje Zarząd.
56. Adam Struzik

57. Polskie Stronnictwo Ludowe
58. zadań zleconych
59. województwie
60. gmina
61. 16
62. TAK
63. TAK
64. Marek Kuchciński
65. Stanisław Karczewski
66. 1816
67. 1918
68. 1975
69. sejmiki kapturowe/kaptury
70. sejmiki przedsejmowe
71. sejmiki relacyjne
72. sejmiki elekcyjne
73. sejmiki deputackie
74. Kazimierz/Św. Kazimierz/Kazimierz Jagiellończyk
75. 1976
76. oświatę i wychowanie/oświatę/szkoły
77. Regionalna Izba Obrachunkowa
78. powiatu
79. 30 radnych
80. Radomiu
81. 1985
82. 25 lat
83. 1155 roku
84. janosikowe
85. Andrzej Kosztowniak
86. Józef Grzeczmarowski
87. gminy
88. TAK
89. TAK
90. 28
91. 30
92. Prezes Rady Ministrów [premier]
93. Opatów
94. NIE
95. 25 wyborców
96. TAK
97. lubuskie/kujawsko-pomorskie
98. radni/ radni sejmiku województwa
99. 1767
100. subwencje
101. 5 lat
102. wybrana dwukrotnie
103. komisarz wyborczy
104. TAK
105. najpóźniej w 45 dniu przed dniem wyborów
106. TAK
107. osoby niepełnosprawne
108. TAK
109. Państwowa Komisja Wyborcza
110. wzór D' Hondta
111. większościowej
112. 100
113. 41
114. NIE
115. NIE
116. materialny
117. vivente rege
118. TAK - instrukcje poselskie
119. sejmiki generalne
120. marcowa/z 17 marca 1921 roku
121. kwietniowa/z 23 kwietnia 1935 roku
122. preambuła

123.	TAK	155.	4 lata/tyle co kadencja Sejmu
124.	1952	156.	19
125.	III RP	157.	18
126.	1795	158.	konstruktywne wotum nieufności
127.	Kazimierz Kielczewski	159.	Instytut Pamięci Narodowej
128.	Marek	160.	TAK
129.	Karl Lasch	161.	apelacja
130.	10	162.	TAK
131.	powiaty	163.	8%
132.	63	164.	subsydiarności
133.	1809	165.	NIE
134.	Prezydenta	166.	ministra ds. administracji
135.	Expose	167.	maksymalnie 2 lata
136.	prerogatywy	168.	wojewody
137.	Prezydium Sejmu	169.	regionalna izba obrachunkowa
138.	NIE	170.	premiera
139.	Maria Kelles-Krauz	171.	wójt/burmistrz/prezydent
140.	NIE	172.	Rada Gminy
141.	Aleksander Kwaśniewski	173.	15
142.	TAK	174.	45
143.	może ale nie musi	175.	15
144.	bezwzględna	176.	29
145.	3	177.	ziemie
146.	15	178.	NIE
147.	3 - bezpośrednie, powszechne,
w głosowaniu tajnym.	179.	zleconych
148.	sejmik województwa	180.	własne
149.	2	181.	2000
150.	1	182.	do 31 marca
151.	Jedlnia	183.	absolutorium
152.	Radom	184.	Wojewódzki Dziennik Urzędowy
153.	niemieckiego	185.	1997-98
154.	Adam Bodnar	186.	kasztelan
		187.	Słowackiego

Opracowanie: Adam Duszyk
Współpraca: Marcin Kępa
Projekt graficzny: Maciej Kamieński
Copyright by: Radomskie Towarzystwo Naukowe
ul. Kościuszki 5A, 26-600 Radom
www.rtn.radom.pl

Radom 2018

Zadanie dofinansowane ze środków z budżetu Województwa Mazowieckiego.

Zadanie dofinansowane ze środków z budżetu Województwa Mazowieckiego.